

1^E DEEL,
Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

#1 Daar gaat ie! Hij heeft er zin in! Het huis uit! *Vrij* zijn! Let op zijn heerlijke grijs! Feesthoed op! Welke ouder heeft een kind nooit zo zien gaan, met glans in haar ogen?

De broer kijkt uit het raam toe – hij blijft. ‘Ik ben de oudste. Ik moet. Ik kan niet...’.

#2 Murillo schildert de jongste te paard. Hij heeft zich helemaal in het nieuw gestoken. 'Die ouwe had een flink vermogen, nu heb ik mijn deel'. De moeder huilt.

De oudste van de broers kijkt hem kritisch na. Had hij zijn broer nog omhelsd? Aan de stand van zijn voeten te zien klimt hij het bordes al weer op, het huis in. De plicht roept.

#3 Hier zien we de dag ervóór. De oudste staat pál achter zijn vader. Ook toen keek hij - ik kan het niet anders zeggen – *vorsend*: ‘Wat gaat er in die broer van mij om? Wat is er ín hem gevaren?’

‘Broers in de Bijbel’ – ze staan model voor of wij mensen het met elkaar - ondanks de verschillen – *rooien*. Ze horen bij elkaar.

Maar de jongste knoopt zelfverzekerd de geldbuidel dicht. ‘Dit is waar hij om gevraagd heeft: het deel dat *hem toekomt*. Toekomst, hij wil zijn eigen toekomst in handen hebben, alléén!

Dus neemt hij mee wat hij mee kan nemen, wat *tastbaar* is. Maar wat ontastbaar is - wat ouders géven, meegeven, gedáán hebben - zit dat ook in die buidel?

#4 Hij is al weg, vér van huis. Het leven lacht hem toe! Wie voelt nu geen glimlach opkomen bij dit schilderij van Honthorst? Wie herinnert zich niet flarden, momenten, van zulk leven?

#5 Rembrandt herkent het wel, die *jeugd*, zéér zelfs: hij schildert *zichzelf* en zijn geliefde Saskia als de jongste zoon - samen storten ze zich in het goede, vrolijke leven! Heerlijk, echt, ik meen het: heerlijk!

===MUZIEK===

2^E DEEL,

#6 Maar dan. Een hongersnood. Of: een economische crisis. Of: je studiebeurs verdwijnt. Het geld is op. Het harde leven, de realiteit, breekt ruw in. Een zwijgnestel.

Een Joodse jongen tussen de varkens, dat is niet koosjer. Hij is ver van huis. Niet thuis, in een keiharde wereld. Waar is het dak boven je hoofd? De muren om je heen, de haard, de warmte?

Hij mag al blij zijn als hij kan eten wat de varkens eten. Maar zelfs dat wordt hem niet eens gegund. De meid kijkt hem brutaal-afwerend aan: 'Jatten thuishouden'- maar hij heeft geen thuis.

In de verte rijdt één man met twee paarden. Zelf berijdt hij het ene. Och, kon de verloren jongen het andere maar berijden, naar huis - en als die man nou eens zijn broer zou zijn...

#7 'Toen kwam hij tot zichzelf', schrijft Lukas. Waar ben ik mee bezig? *Wie* ben ik eigenlijk? Waar kom ik vandaan?

Ik zocht vrijheid, maar *dé*ze vrijheid is een reddeloos leven, geen uitgestoken hand, geen hand op mijn schouder, geen omhelzing. Ik *heb* niemand en ik *ben* er voor niemand.

#8 Moraliseer hem niet, wil ik u en mezelf vragen. Geen 'zie je nou wel', geen 'vingertje'. Ieder mens zoekt. Nú een preek tegen hem houden helpt hem niet verder. Kijk dan hóe hij wel ziet dat hij op de bodem van zijn bestaan zit, hij moet daaruit op kunnen staan. Geen preek, maar een hand. Geen straf, maar ómkeer. Geen les maar liefde.

#9 De theoloog Miskotte schreef bij dit verhaal: *“Het bijzondere van deze vader is dat hij wat hij had deelde en niet zei ‘Ben je nou helemaal!’.* Het geheim is dat God het met de vrijheid waagt.

Zonder deze vrijgevigheid aan het begin is de vergiffenis aan het eind niet te denken. De vader vangt hem op omdat hij hem ook heeft laten gaan. En in de tussentijd werkt hij met het magnetisme van zijn hart zonder zich op te dringen. Zo is God. De jongste keert niet uit vermoeidheid terug, maar vanwege de liefde die hem eens liet gaan.”

Ook dát zat in die buidel die hij meenam, weet hij nu. Er is een verbondenheid die altijd blijft, ons dráágt. En ach ja: een regenboog...

#10 Hij staat al op. Richt zich tot de hemel, nee: Gód is niet te zien. Maar wel te *hopen*. Hij stamelt tegen de hemel - *bidden* heet dat ook wel: ‘Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en in uw ogen’. ‘Zeg dat maar tegen je *aardse vader*’, fluisterde de Eeuwige tegen zijn hart.

===MUZIEK===

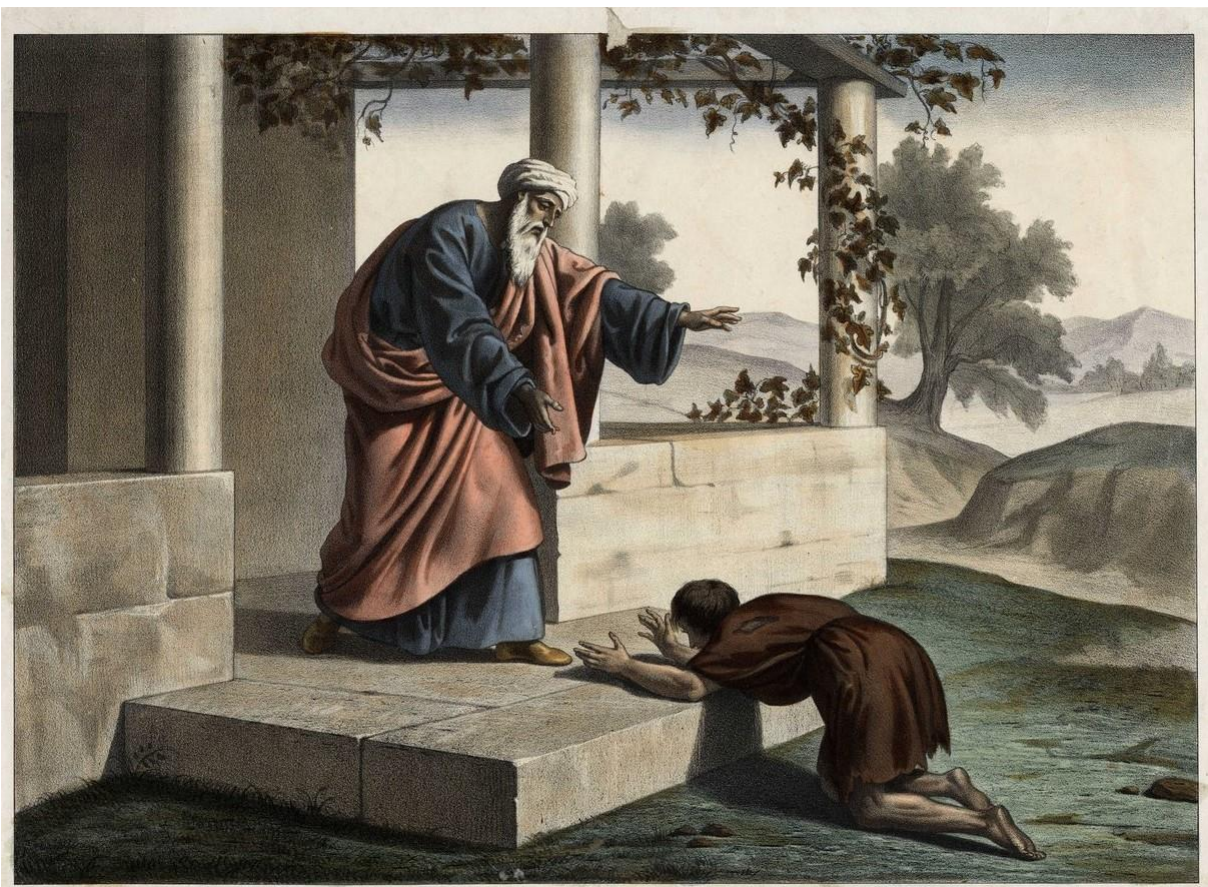
3^E DEEL,

#11 Het is een hoopje mens dat daar ligt. En de vader komt helemaal naar buiten en vindt in dat hoopje mens zijn geliefde kind. 'Heer die mij ziet zoals ik ben, dieper dan ik mijzelf ooit ken', zingt de psalm.

Straks moet de vader nóg een keer naar buiten maar dat weet hij nu nog niet.

'Wij mensen zijn Gods zwakke plek, hij doet alles voor ons. Hij wil niet zonder ons zijn, hij zal ons altijd zoeken en vinden', zei iemand.

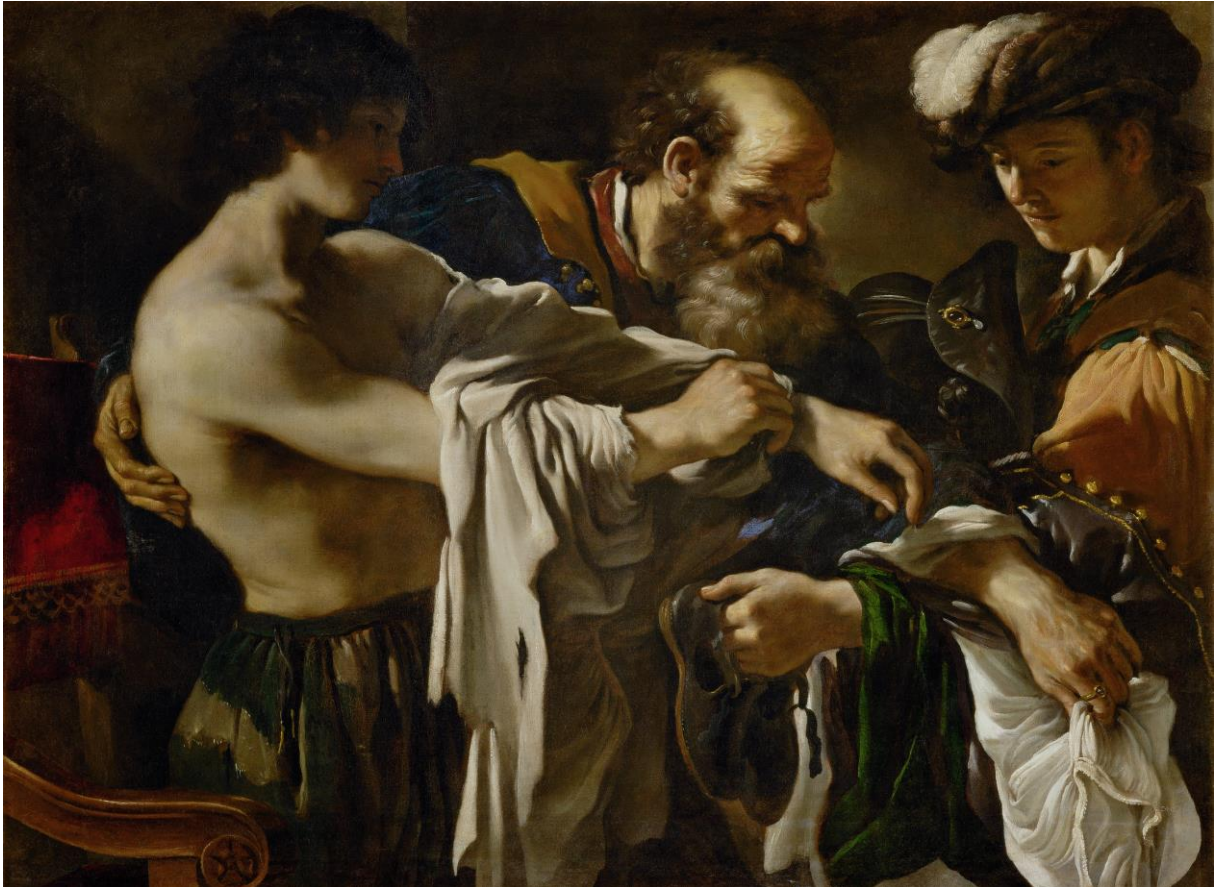
#12 De zoon had zich voorgenomen: 'Meer dan een dagloner kan ik niet zijn, zó zal ik hem tegemoet treden'. Een dagloner is iemand die elke dag opnieuw, van voren af aan moet bewijzen wat ie waard is. Geen krediet. Geen vertrouwen vooraf. De verbondenheid met anderen is puur zakelijk. De vader wil er niet van weten. 'Sta op - asljeblieft'.

#13 Huub Oosterhuis dichtte: *“Zo vriendelijk en veilig als het licht, zo als een mantel om mij heen geslagen, zo is mijn God, ik zoek zijn aangezicht, ik roep zijn naam, bestorm Hem met mijn vragen, dat Hij mij maakt, dat Hij mijn wezen richt. Wil mij behoeden en op handen dragen. Want waar ben ik, als Gij niet wijd en zijd waakt over mij en over al mijn gangen. Wie zou ik worden, waart Gij niet bereid om, als ik val, mij telkens op te vangen. Ik leef niet echt, als Gij niet met mij zijt. Ik moet in lief en leed naar U verlangen.”*

#14 Dit schilderij geeft weer wat we nodig hebben: onvoorwaardelijke, warme liefde, in een kille meedogenloze wereld.

#15 In het boek Openbaringen wordt opvallend vaak gesproken over mensen die nieuwe kleren krijgen. Want - is de gedachte - als Gods liefde het voor het zeggen krijgt, dan mogen wie in lompen lopen of aan wier kleren het vuil, het stof, het bloed van het harde leven kleeft, zich in het nieuw laten steken - als in een mantel der liefde.

Je wenst het ze toe, die nu leven in Gaza, in Oekraïne, de daklozen in onze steden.

De vader laat zijn zoon kleden - met een nieuw leven, met een *huis*, een huis van *verbondenheid*.

#16 Hier tilt hij hem van vreugde op - en dat is waar het om gaat: dat we elkaar zoeken en vinden, elkaar omhelzen en optillen, boven onszelf uit. Met *blijdschap!* Dat is ware verbondenheid.

===MUZIEK===

4^E DEEL,

#17 Dit is natuurlijk het allermooiste schilderij over de verloren zoon dat er bestaat. De zoon die zijn hoofd tegen de borst van zijn vader legt en dat grote warme hart vol liefde kan horen kloppen. De handen van de vader die hem omhelzen en die Rembrandt als één mannenhand *en* één vrouwenhand schilderde, om de liefde zo ‘volledig mogelijk’, ‘vaderlijk’ én ‘moederlijk’ uit te beelden.

Misschien moet de titel wel zijn: de *gevonden* zoon. Of: de *gevonden* broer. Want wat staat die broer daar rechts stram en stijf te zwijgen. Hij kan geen liefde voelen bij de terugkeer van zijn broer. Teveel gedachten en emoties en wie weet *oordelen* staan zijn hart in de weg.

#18 Zijn blik is nors - hij voelt zich als die 99 schapen die voor dat ene domme schaap achter zijn gelaten. Als die 99 rechtvaardigen waar de hemel niet in geïnteresseerd lijkt - en wél in die ene zondaar die zich bekeert.

Hij weet niet hoe bijzonder het was dat hij *altijd* een huis had, verbondenheid - waar zijn broer naar gezocht heeft in de wijde wereld, om het uiteindelijk te vinden waar hij het had achtergelaten. Prachtig en ontroerend toch? Kun je dat gevoel niet opbrengen? Maar de oudste blijft bitter.

#19 Hij blijft op afstand. Nu heeft de vader wéér een ‘verloren zoon’. Die niet kan verdragen dat de liefde zo groot is, dat er genoeg is voor allebei. ‘Hij heeft uw kapitaal verbrast, met hóeren!’, snauwt hij. ‘Maar lieve oudste broer, ook het kapitaal van de *liefde*? Wéét je dan niet dat die onuitputtelijk is? “Al het mijne is het jouwe”?’

#20 Toch, eerlijk is eerlijk, begrijpen we die oudste wel. We vinden het *moeilijk* dat sommige mensen meer aandacht en liefde krijgen omdat ze dat nodig hebben - zelfs als dat niet écht van de ons toebedeelde liefde áf gaat.

De oudste bijt de vader toe: 'Die stomme zoon van u, die de wijde wereld in moest en eindigde bij de McDonalds en nu weer op uw zak komt teren'. Voor hem zit daar geen muziek in, in zulke royale liefde - en hij breekt zijn gitaar in tweeën.

===MUZIEK===

5^E DEEL,

#21 Maar de vader heeft het laatste woord. Met grote woorden drukt hij zijn diepste gevoel uit: 'Kind, jij bent altijd bij me, en al het mijne is het jouwe, we móéten wel feestvieren en blij zijn, omdat hij hier - jóúw bróér - dood was en leeft, verloren was en is gevonden.'

Lukas meldt niet of de oudste daar nog een weerwoord op had. Daarmee is het een open einde. En zó wordt het een vraag aan *ons*: 'Hoe kijk je hiernaar? Wat zou jóuw antwoord zijn?'

Blijf je in je kritiek steken op deze 'verkwisting' van liefde' door de vader? Zoals de zoon het 'kapitaal' van zijn vader verkwistte? Is dat ook niet dé beschuldiging aan het adres van Jezus geweest dat hij te kwistig was met het kapitaal - de liefde - van de vader? Is dat niet waar we onszelf van beschuldigingen bijv. inzake het opvangen van vluchtelingen?

#22 Gun je iemand ‘het licht in de ogen’? Besef je dat we broers en zussen van elkaar zijn - kinderen van één vader? Dat die liefde dát van ons vraagt?! Dat er licht valt op het menskenkind dat gestrand is tussen de varkens, vastgelopen, een doodlopende weg is ingeslagen?

#23 Of willen we *dit*: een hyper-moralistisch schilderij, te bedompt voor woorden: de zoon komt te laat, vader ligt op sterven en de oudste broer staat er als een strenge geestelijke hoofdschuddend bij - ‘de genade is zojuist overleden’? Wat voor wereld leven we dán in?

Zoals mijn kinderbijbel schreef en de jongste teruggekeerde zoon liet zeggen: ‘Ik ben ondeugend geweest’ - waarop de vader antwoordt: ‘Je bent wél mijn zoon, hoor, ik houd tóch

nog veel van jou'. De *broer* komt er daar niet eens aan te pas. Dus ook niet dat die oudste 'zijn broeders hoeder' zou kunnen moeten zijn..!

#24 Dat 'we moeten feestvieren' dat heeft Chagall goed uit het verhaal begrepen: die jongste zoon wordt opgenomen in één grote, liefdevolle feestvreugde. Zoals er bij de kudde van 100 niet ééntje gemist kan worden, zo ook in de *gemeenschap* van mensen, wíl het tenminste een gemeenschap zijn, een *sámenleving*. 99 schaapjes op het droge is niet voldoende, die ene - hoe lastig ook - kan niet gemist worden! Dat moet de 'oudste broer' in ons steeds opnieuw gaan voelen!

#25 We eindigen met de totale vreugde, het feest vanwege de liefde. In de drie verhaaltjes die Jezus vertelt, komt de vreugde steeds dichterbij: toen het ene schaap gevonden werd, de ene zondaar die zich bekeerde, was er blijdschap hoog in de hemel! Toen de drachme gevonden werd, toen was er blijdschap onder de engelen die pendelen tussen hemel en aarde.

Nu dit mensenkind is teruggevonden is er blijdschap hier op aarde, omdat we er een *medemens* bij hebben!

Viert U deze liefde mee? - Moge het zo zijn, Amen

=== INTERLUDIUM ===